

auto's, staan de weinige miljoenen voor de zending opgebracht.

Zal de Duitse zending niet in grooten nood geraken, dan zal zij moeten weten te gelooven en te rekenen.

Zwart en blank in Zuid-Afrika.

Het Naturellenvraagstuk in Zuid-Afrika, waarover Prof. Kuyper zoo duidelijk en oriëntoerend schreef in zijn jongste boek, blijft de aandacht trekken.

De spanning wordt weer grooter, nu de Boerenregering van Hertzog gereed staat bij het Parlement weer eenige wetten dienomtrent in te dienen.

De „Johannesburg Joint Council of Europeans and Natives" publiceert een overzicht van de regeringspolitiek der laatste 12 jaren, en dit brengt niet veel moois aan het licht.

Om echter de billijkheid niet uit het oog te verliezen, doet men goed de moeilijkheden, waarin de Boeren verkeeren en waarop Prof. Kuyper wees, in het oog te houden. En dan vergete men niet, dat de volgende mededeelingen uit Engelschen koker komen.

In 1913 werd de Native Land Act uitgevaardigd, waarbij scheiding, segregatie, werd bevolen tusschen de Inlanders en de blanke bewoners; de Inlanders werden van hun farmen of boerderijen, waarop zij zoolang geleefd hadden, verdreven. Zij, die hun vee verkochten en in dienst gingen, werden geruïneerd, en de velen, die naar de steden trokken, schiepen daar een nieuw probleem. Wel werden verschillende landstroken aangewezen, waar de Inlanders zich konden vestigen, maar zij waren voor de 4 1/2 miljoen menschen ontoereikend. Trots alle klachten kwam er geen verandering.

In 1918 kwam er een groote staking, vooral ten gevolge van de duizenden, die nu landloos naar de steden waren gegaan. De stakers werden voor het gerecht gebracht en veroordeeld. Een commissie werd ingesteld, om de rechtmatige klachten te onderzoeken; doch verbetering bleef ook nu achterwege.

In 1920 werd het nog erger; 50.000 arbeiders staakten in de mijnen. Het gevaar was nu wel heel groot, dat het tot een rassenstrijd zou komen. Maar de Native Affairs Act van 1920 bracht verlichting.

Maar in 1924 kwam de Boerenregering-Hertzog. En deze nam allerlei maatregelen, waardoor de positie der Inlanders weer zeer verzwakt werd en ondraaglijk gemaakt. Dat de ontevredenheid en opgewondenheid toenam, spreekt vanzelf. De verhoudingen degenen allerminst.

De Synode en de Zending.

De W. Breukelaar schrijft in het „Noord-Holl. Kerkblad" over de geruchten, dat de gewone Synode in Augustus niet zou worden gehouden, doch uitgesteld b.v. tot het volgend jaar.

Hij maakt daartegen bezwaar met het oog op de zending. Gewichtige besluiten zullen moeten worden genomen; en hij acht het niet verantwoord het nemen van die besluiten uit te stellen.

De eenige mogelijkheid zou zijn, dat de zendingsdeputaten op deze buitengewone Synode volmacht kregen die beslissingen te nemen, die zij in het belang der zending achtten.

Wij meenen echter, dat hiertegen wel eenig bezwaar kan gemaakt worden. De macht, of wilt

den zin. Want het kon hem bekend zijn, dat er wijsgeerige scholing is bij velen der vertegenwoordigers van het „universitaire centrum" en daarbuiten, ook daar in Assen. Het kon hem bovendien bekend zijn, dat ook de door hem als waarachtig „grooten" geprezenen, Kuyper en Bavinck, hebben betoogd, dat de kerk niet de wijsbegeerte, maar de godgeleerdheid heeft te dienen en te bewaren, en dat ze daarbij haar taak verwaarloosen zou, indien zij theologie voor wijsbegeerte inruilde. Het kon hem bekend zijn, dat Dr J. G. Geelkerken als theoloog zich telkens heeft aangekondigd in zijn brochures, dat de kwesties, die hij aan de orde stelde, theologische kwesties waren. En in dien hij — gelijk een hoogleraar past — tot den kern der dingen was doorgedrongen, dan zou hij zich hebben gewacht voor elke poging, om aan de wijsbegeerte criteria te ontleenen of te doen ontleenen voor theologische kwesties. Al willen wij tegen een man als Prof. B., dien wij lang met groote belangstelling volgden, en wiens wetenschappelijkheid op ander terrein wij gaarne huldigen, niet een hoogen toon aanslaan, noch persoonlijk worden, — wij zijn overtuigd, niet een honderdste van zijn critiek hem weder te vergelden, en van zijn persoonlijke (want ieder denkt bij een groep aan namen) aanvallen ook maar in de verte geen imitatie te geven, als wij verklaren, dat het Prof. Buytendijk ontbreekt aan theologische scholing. Wij behoeven van dit oordeel eigenlijk evenmin rekenschap te geven, als Prof. Buytendijk voor zijn duizenden lezers het gedaan heeft, toen hij anderen wijsgeerige scholing ontzeide. Maar als hij het verlangen mocht, willen wij hem graag bijzonderheden noemen. Het feit evenwel, dat Prof. Buytendijk (en met hem anderen) tot de Synode wijtaarige petitjes richtten met nog een ander verlangen, dan dat de wijsbegeerte

gij, de invloed van die deputaten is reeds buitengewoon groot. De besluiten, die genomen worden, gaan vrijwel buiten de kerken om; als regel hooren wij er pas van uit de Acta der Synode.

Het is mogelijk, dat het moeilijk anders kan. Doch het is toch niet gewenscht verder te gaan dan het hoogst noodige.

Vooral de kwestie van de oprichting eener Hoogere Kweekschool is van zeer groot belang, gelijk Dr Breukelaar opmerkt, omdat de drang toeneemt in de kerken, om het onderwijs van de eigenlijke zending los te maken en aan een vereeniging over te dragen.

Zouden deputaten deze en andere kwesties eerst eens willen publiceren met breede toelichting, en aan de kerken kunnen vragen om advies? Ook al komen deze zaken op de synodale tafel, dan schijnt het ons toch gewenscht, dat de kerken vooraf er kennis van kunnen nemen.

De Zendingskalender.

Het lijkt wel wat op mosterd na den maaltijd in de maand Maart nog op den Zendingskalender te wijzen. Maar wij doen het op verzoek.

Laten wij dan opmerken, dat het een groote verbetering is, dat de voorspagnis's niet meer zoo vol zijn, en slechts betrekkelijk weinige jaartallen worden vermeld. De meeste gegevens zijn uit den allerlaatsten tijd en hebben hoofdzakelijk betrekking op onze eigen zending.

Trouwens, voor heel de samenstelling brengen wij gaarne aan Dr Pol lof toe; het vraagt van hem ieder jaar weer veel tijd en zorg.

Indien het mogelijk was, zouden wij gaarne de uitgave wat royaler hebben. De lijst van maanopgang en -ondergang vinden wij leelijk op de voorspagnis. De cijfers en de namen der dagen achten wij veel te klein gedrukt. En als er geen verschillende lettertypen meer gebruikt werden (recht en schuin), zouden wij voorloopig onze wenschen vervuld zien.

Natuurlijk kunnen wij niet beoordeelen of het aanbrenge van deze veranderingen de opbrengst van den Kalender te veel zou schaden. Wij meenen echter, dat men gaarne wat meer zal geven, indien de Kalender een sieraad voor de huiskamer wordt.

Nogmaals, onze opmerkingen doen in niets tekort aan onze bewondering voor Dr Pol voor de telken jare terugkerende samenstelling van den kalender. Wij zijn er nieuwsgierig naar, welke baten de verkoop weer voor onze generale kas heeft gehad; het zal wel weer verscheiden honderden zijn.

J. D. W.

N. B. Bovenstaand artikel was reeds eenige weken geleden geschreven, maar bleef om plaatsgebrek liggen. Dat het daarom door de feiten ten deele reeds achterhaald is, ligt allerminst aan den schrijver.

R. d.

PERS-SCHOUW.

Geelkerken-Wisse.

Het onderstaande plaats ik niet, om ds G. Wisse lastig te vallen. De Christelijk-Gereformeerde leiders zorgen er in den regel wel voor, dat zij zich zelf lastig vallen. Maar om twee redenen geef ik een plaats aan onderstaand artikelje van Amandi in de Westlandsche kerkbode. Allereerst, omdat, afgedacht van de kerkelijke bladen, die ook zich over ds Wisse verhalen, de plaatsing in de N. B. C. en de opmerksaamheid mitsdien

hulpdienst zal verrichten bij het wetenschappelijk-theologisch onderzoek, geeft illustratie bij de klacht, dat deze scherpe critici van Assen niet vermocht door te dringen tot den kern van het daar verrichte werk; dat hij ook Dr Geelkerken niet heeft aangehoord met het geduld der wetenschap of zelfs maar met dat der vriendschap; omdat deze als theoloog en als ambtsdrager, maar niet als wijsgeer om zijn recht heeft geroepen, niet om filosofie, maar exegese gevraagd heeft. Het is een bedenkelijk teken, dat tegenwoordig de konleer van Kant naar voren gebracht wordt in den roep om uitbouw der belijdenis juist op het punt van het Schriftgezag. Want het Schriftgezag raakt de „openbaring"; en wie over het begrip „openbaring" nagedacht heeft, die voelt, dat Kant, hoezeer hij ons denken scherp kan, ons nooit zal kunnen doceeren, als wij niet eerst tegenover hem het begrip der „openbaring" hebben veilig gesteld; en wie de wijsbegeerte in geding brengt op hetzelfde uur, dat hij de theologie nog niet gereed acht met het „theologisch" begrip der „openbaring", die vestigt den indruk, dat hij de kerk wil laten doen, wat vroegrijpe kinderen van dwaze ouders mogen doen: ze mogen debatteeren met anderen, nog voordat zij de stem van het gezag hebben aangehoord; ze mogen leentje-buur spelen met vreemden, eer zij hebben nagedacht over het bezit, dat zij krachtens geboorte hebben te aanvaarden. Want de „openbaring" legt gehoorzaamheid op; ze is het spreken van God, naar onze bevattings; ze is soeverein en een hoog gebod. Maar de wijsbegeerte dringt anders tot de waarheid door, dan het kind der openbaring, in wien immers de waarheid eigenlijk doordringen moet, krachtens openbaringsdaad van God. En wie tot een Synode zegt: gij hebt van de openbaring

van vele lezers de kwestie actueel maakt. Voorts, omdat, na de combinatie Geelkerken-Smith, ook de jongste verbanding Geelkerken-Wisse een duidelijk symptoom levert van de zeldzame begripsverwarring, die in ons dagen zoo heftig en waardig schijnt te zijn. Het schijnt tenminste te behoreen tot den goeden smaak, dat men van wat over de zaak tusschen dr Geelkerken en de synode spreekt op rustige manier, geen kennis neemt, maar intusschen doet, alsof er reeds alles van bekend is.

Het loopt over biggand verslag uit de „N. B. C."

Men schrijft uit Gouda:

Gisteravond is alhier in de St. Janskerk onder groote belangstelling door Dr G. Wisse van Utrecht gesproken over: „De Slang in het Paradijs". Spr. bracht hierbij o.a. ter sprake, de vraag, die de Synode van Assen thans aan Dr Geelkerken heeft voorgelegd, of hij toestemt, dat een wezenlijke slang wezenlijk gesproken heeft. Dit lijkt de vraag, die het einde is van een lastig parket. Want op de bekende 19 vragen is een antwoord door Dr G. ingekomen, waaruit men nu blijkbaar niet kan afleiden: gij zijt ethisch.

Spr. betwijfelt het hartgrondig of nu met deze laatste vraag ook wel uitgemaakt kan worden, of Dr G. ethisch is, ja of neen. Of zijn b.v. Henry, Amyrakus, Groenewegen, Klinkenberg, enz., ook ethisch? Zij zagen in de slang den duivel; en hadden dus de Asser vraag met neen moeten beantwoorden. Ursinus, de catechismus-opsteller, heeft in zijn verklaring telkens gesproken van den duivel, waar in Gen. 3 de slang genoemd wordt. Eenmaal zegt hij „het Serpent" met een hoofdletter, nadat hij gezegd had, dat de duivel tot den mensch sprak.

Is dit dan wel zuiver? Als Dr G. de vraag ter verdoening van de Synode beantwoordt, wat spr. niet gelooft, is er nog een restant, dat niet mis is. Ongeveer 150 mannen van naam, predikanten, leeraars, aan H. B. S., hoofdonderwijzers, enz., allen Gereformeerde, hebben hun instemming met Dr G. betuigd. Dit zal de Synode ditmaal wel niet af kunnen handelen. Spr. meent, dat in de actie-Geelkerken nog een ander element zit: Als de reactie tegen een veelzijdig doctrinair formalisme.

Amandi zegt ervan o.m.:

Indien juist is, dat in dezen trant inderdaad Dr Wisse gesproken heeft, dan zoudt ge haast denken, dat hij meer of min in de opvatting van het Paradijs-verhaal staat aan de zijde van Dr Geelkerken. Hij mag dan ongetwijfeld verwachten, dat er in zijne eigene Kerk een procedure tegen hem aanhangig gemaakt wordt. Want waarin we ook van de Chr. Kerk verschillen, zeer zeker toch niet hierin, dat zij niet met ons de zinnelijke waarneembaarheid van de feiten en zaken uit Genesis 3 in geding (en volle zou aanvaarden. Ik meen er van verzekerd te mogen zijn dat de Chr. Kerk dit voor onaantastbare waarheden houdt, evenals wij. En zij ook van al hare predikanten eischt dit te leeren.

Dat nu genoemde nittegers, wier waarde niet in het algemeen zoo bijzonder hoog is aan 88 slaan (Henry was geen theoloog en Klinkenberg is vrij wel uit den tijd) „in de slang den duivel zagen"; doet ontrent de kwestie waarover hij gaat niets ter zake. Dat toch leert de H. S. nitdrukkelijk en wordt door niemand onzer, ook door Dr Geelkerken niet, ontkend. Maar het gaat over de zinnelijk-waarneembaarheid der slang en wel van zulk een slang, die behoorde tot het gedierte des velds. Dieper nog: het gaat over de autoriteit, het gezag der gansche Heilige Schrift.

Behoort dit gezag op te eischen en voortstaan tot een doctrinair formalisme, dan — gelukkig — is de kerk, waartoe thans Dr Wisse behoort, ook aan dit doctrinair formalisme diep schuldig.

Als ik me niet vergis, is ds Wisse ook onder degenen,

te weinig verstaan, en haar wezen nog te gebrekkig gepeld, laat nu de wijsbegeerte u reeds mogen onderrichten terwijl gij nog studeert over het begrip „openbaring", die speelt gevaarlijk spel. Hij loopt gevaar de kerk de „openbaring" af te nemen, om alleen over te houden enkele begrippen, die hij buiten de openbaring om, langs eigen wegen overhandt. Hij loopt gevaar te blijven spreken van het feit van den zondeval, en het feit der verlossing, terwijl hij die feiten eigenlijk uit de lucht haalt, en ze aanvaardt op een ander gezag dan dat van den transcendenten God: op eigen gezag, n.l. ook al wil hij dat zichzelf niet bekennen soms de kerk, die theologie uitruilt voor filosofie, is verloren.

* * *

Deze miskenning van wezen en methode van het synodale onderzoek leidt in het artikel van Prof. Buytendijk tot andere fouten.

De Bijbel, zoo klaagt hij, „de Bijbel, de eerbiedwaardige opteekening der heilige geschiedenis, van Gods gedachten, intellectueelistisch te gaan verklaren, en deze verklaring met een brutal gebaar als de waarheid te verkondigen, is een belachelijk maken van de levende Schrift".

Indien Prof. Buytendijk nu waarlijk meent, Dr J. G. Geelkerken met deze woorden een dienst te doen en hem achter zijn schild te plaatsen, dan is ook dit reeds bewijs, dat hij Dr Geelkerken niet begrepen heeft en ook de Synode niet: want hij heeft niet verstaan, waarom Dr G. vroeg en op welk terrein de slag geleverd werd. Dr Geelkerken vroeg geen opheffing van de exegese, maar alleen vrijheid. Inhoeverre die „vrijheid" bij hem de exegese zou schade doen en vernietigen, is een andere vraag. Maar voor ons doel is genoeg, dat

die welger-croev-doe-Amandi-geving-aan-blijft-toch-die-reeds-Kuyper, nu

Als D-geenma-dan kam-toch nie-hoofdelett-hebben!

Ook ond-aan moet-

Genel. Ker-opinie bij-was zond-

hed aan-nommer 1-

goed is, w-

Maar ar-noch pro-

genoegt m-

Prof. G-

De bes-leidde b-

dat alsa-ech doe-teekenen-

verklarin-toch we-omschrij-

Zeer-oordeeld-

Gen. 2-

klaring-kerken t-

gesteld,-raden, o-

gedachte-zijde he-

zonder-heid te-

na kenn-der Syn-

klaring-te kome-

zijde ge-dat doe-

hebben-afgezond-

raad va-stig de-

Nog-gebben-

lende te-nale or-

nader o-dingen-

houde z-meleget-

Laat me-sien tijd v-

sche prak-te zien-

Maar en-zoek. Dat-

er op ech-

Ov-

We gev-sleunen-

Uit de-

Men-

hij exe-niet voor-

hij zoel-deur As-

bez wa-zwaar. I-

vatting,-zou hem-

„religie"-wereld is-

Prof. Bu-opvangt-

breklike-Laet he-

is onmc-helpen,-

vragen-wide; o-

terug, o-Prof. Bu-

van het-gedachte-

staans-aanvaarc-

heel de-exegese-

van ons-Maar hi-

dien Bij-verstand-

erkend,-Adam-

Maar-noch va-

hart, va-selen n-

hart, m-zeg ik: